

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Ogiasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Učiteljstvo in klerikalizem. — Narodna delavska organizacija — socijalna demokracija. — Borba za zemljo. — Politične vesti. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Raznosterosti. Podlistek: Ljubezen. Dve slike iz življenja: Elvira.

Učiteljstvo in klerikalizem.

(Nekaj odgovora iz učit. krogov posl. Jakliču.)

Dr. Krek je dejal v državnem zboru: „Najprej moramo imeti sami smisel za resnico in pravico, potem pojdemo med ljudstvo, to naj potem gori, to naj živi!“

To potrdimo tudi mi učiteljstvo v vsem obsegu. Med nami pa je vendar velikansko nesporazumljenje v načelih, zato divja tak boj med učiteljstvom in klerikalizmom. A ravno to je znak napredka. Boj mora biti, toda z dobrim namenom in pošten, drugače je tudi ta brez pomena. Učiteljstvo je do sedaj vodilo napovedani boj s klerikalizmom v svojem glasilu „Učiteljskem Tovarišu.“ Že pet let traja ta boj; boj na Amonite je bil začetek in to traja še danes. Klerikalizem je gotov svoje zmage, mogočen je, nepristopen, domišljav in nestrpen, — za učiteljstvo ima samo preziranje in palico, stvarnega odgovora noče dati, drvi naprej po svoji poti slep in gluha za pravico, resnico in vero.

„Ako kdo nasprotuje z dobrim namenom ter išče resnice in pravice, to nič ne de! Jaz vidim most sprave med svobodomiselnici in socialisti na tej poti,“ trdi dr. Krek. To nam daje pogum, da morda ne bodo padle naše prihodnje besede med trnje, osat, na pesek ali na trdo skalo.

Zakaj je papež proklel sedanji šolski zakon? Ta zakon je bil izdan 1869. leta, v zelo burnih časih francosko nemške vojske in takrat je

papež izgubil tudi svojo deželo. To je bil strahoviti udarec za papeža, a vrh tega se je v onem času pojavila v Avstriji liberalna struja, ki je odtrgala duhovščini vsled konkordata šolstvo iz rok, postavila učiteljstvo na svobodno nogo; upeljan je bil obvezni pouk, učitelj je smel postati vsak avstrijski državljani katerega koli verskega prepričanja. V tem so videli papež in z njim avstrijski škofi z duhovščino vred veliko nevarnost za obstoj katoličanstva v Avstriji. Zakon je bil od cesarja potrjen in uveljavljen — od papeža pa proklet! Papeževo prokletstvo je bilo v srednjem veku nekaj strašnega. Od papeža proklet človek je bil izobčen iz cerkve, po smrti pa zakopan kot pes brez verske tolažbe in duhovnika.

Papeževo prokletstvo novega šolskega zakona ni še do danes preklicano. Pa vkljub temu je hodila od onega časa v te šole vsa avstrijska narodna masa in z njo današnja duhovščina s škofi vred. Ljudstvo se ni v toliki meri razkristijani, kakor se je takrat upilo, da se bo, marveč vidimo, da je pri nas katoličanstvo v lepem razvoju. Papeževo prokletstvo ni imelo pričakovanega uspeha, šolski zakon je še danes uveljavljen, a boj proti njemu traja še vedno. Pred kakimi 15. leti so izdali avstrijski škofi pastirski list, ki se je bral po vseh naših cerkvah. Ta je starišem naravnost prepovedoval pošiljati svoje otroke v sedanje šole. Brez izjeme tudi pri nas, kjer ni nič drugega, je bil objavljen ta list. Učiteljstvo je imelo vsled neprestanega hujskanja zoper šolo hude čase. „Brezverska šola,“ „brezversko učiteljstvo“ in razno obrekovanje, pomešano z lažjo, se je čulo vsak dan. Zaman se je učiteljstvo branilo, zaman je trdilo, da je na katoliški verski podlagi, — vse zaman, prokletstvo visi še vedno nad našimi glavami!

Novi šolski zakon je rodil obilnega sadu, prokletstvo se je izpremenilo v blagoslov. Vse rovanje zoper moderno šolo je bilo zaman, avstrijski narodi so izprevideli na vsej črti veliko važnost in korist šole; zahteve po šoli, šolski izobrazbi in napredku se glasijo čimdalje bolj. Nove šole se zidajo, širijo se stare zaradi prevelikega števila učencev, zahteva po šolski izobrazbi je splošna. Nobeno prokletstvo, vse ovire duhovščine, vse laži in obrekovanja učiteljstva po časopisih ne pomagajo nič, — duh napredka in časa je pogazil vse to.

Marsikdo bi imel vsled tega morda napačne pojme, češ, nezmotljivi papež se je blamiral. Pa to ni tako. Papeževo nezmotljivost je smatrati le „ex cathedra,“ to je, pri oznanjevanju verskih resnic ali cerkvenih dogem, kakor je bilo n. pr. leta 1870. v lateranskem koncilu razglasenje brezmadežne spočetje Marije Device. Cerkev ima pravico prepovedati svojim vernim, kar bi moglo škodovati krščanski veri, razvoju cerkve in misli. A ta prepoved mora slediti iz plemenitega namena, na podlagi pravice in resnice. Pomniti je treba, da cerkveni dostojanstveniki: papež, kardinali, škofi in duhovščina so tudi ljudje, in kot taki tudi podvrženi slabostim. Največja človeška slabost je pa samoljubje. Vsak si želi najprej sebi dobro in koristno; svojih slabosti ne vidi rad, druge slabosti pa navadno vidi v povečani meri. Vera je nekaj svetega, nedotakljivega, ker pokrovitelj te je Kristus sam. Ravno tako so vsega spoštovanja vredni oni duhovniki in verniki, ki se držijo sv. vere, pobijati se mora pa ono delovanje duhovščine in vernikov, ki ne odgovarja veri, resnici in pravici, a želijo in zahtevajo to doseči z zvijačo in z raznimi neprimernimi pripomočki sebi v prid. To je oni zloglasni klerikalizem.

Ljubezen.

Dve slike iz življenja. Spisal V. F. Jelenc.

Elvira.

Mlada in lepa je bila Elvira.

Vitkega stasa, polnih grudi, bela v licu kakor alabaster, živih, hrepenečih oči pod visokim čelom, je nosila fantastično frizuro, povito iz dolgih kostanjevih las.

Vse se je oziralo vanjo, ko je šla po ulici. Ugajalo ji je to pogledovanje in koketiranje, hodila je bolj počasi, dvignila malo više krilo, da so se videla rožnosvilna spodnja krila, v črnih nogavicah oble noge...

Prijatelj Rudolf mi je vedno govoril o nji, govoril je o nji s poetičnimi besedami in jo poveljeval kakor angelja.

Vsak dan je hodil mimo njenega okna in zdelo se mu je, da ga pozdravljajo rdeči nagelji, da mu pošiljajo pozdrave temne zavese njenega okna. In ako je zagledal njo med nagelji, ko se je njen obraz skrival med rdečimi cvetovi, tedaj mu je posilila kri v upala lica, zatrepetal je in pozdravil jo s tresočo roko.

Ona pa mu je nalahno odzdravila in njena bleda bradica se je dotaknila cvetov, ki so se nalahno zamajali...

Rudolf je zavidal tem cvetom, ki so se dotikali njenih lic. Vsak njegov pot ga je zavel mimo njenega stanovanja; kamorkoli je šel, prišel je po ulici, kjer je stanovala Elvira...

Včasih se je zvečer iz družbe nenadno zgubil in teklen na vogal ulice, ker je slutil, da mora sedaj tod mimo Elvira. Večkrat je čakal zaman; ako pa mu je bila sreča mila, da jo je dočakal, pozdravil jo je in gledal zanjo, dokler se mu ni izgubila izpred oči; pordela so njegova lica, oči so mu zrle tja, kjer je izginila Elvira...

Nato se je pa zopet vrnil v družbo in bil jako dobre volje. Pel in pripovedoval je in bil vesel kakor otrok, ki je v izložbi videl lepo igračo.

Rudolf je bil slikar. S pomočjo požrtvovalnih ljudi in delom svojih rok se mu je posrečilo priti na akademijo; obletel je vse ateljeje, da bi si tam prislužil malo denarja. Kakor dninar je hodil od slikarja do slikarja in prosil službe, da bi mogel živeti; podnevu je delal za druge, zvečer pa je šel v svojo podstrešno sobico in sanjal.

Edina njegova tolažba je bila domovina! Tako koprnel je po nji, da se vrne domov, da ji posveti vse svoje moči; življenje je bil

njegov edini cilj in živeti je hotel. Kolikrat se mu je porajala misel, da je brezplodno njegovo kopnenje, da zaspe vse njegove misli in ideale v prah bližnja bodočnost. — A vendar ni obupal!

Vesil se je svoje lepe bodočnosti, ki se je širila pred njim kakor senčen vrt poln najrazkošnejega cvetja, želel si je neodvisnosti, prostosti.

Vesil se je Rudolf svoje vrnitve v domovino, da si otvori tam lasten atelje, da bo širom zaslovelo njegovo ime...

Z najlepšimi nadami je prišel iz tujine; delati je hotel... toda skoro je spoznal, da se je trudil zaman; hotel je delati, a ni dobil nikakega naročila... razstavljal je svoje slike, a kupcev ni bilo od nikoder. Enkrat pa je čital, da se razpisuje nagrada za najboljši osnutek božjega groba. Sklenil je poslati osnutek. Potreboval je denarja, ako je hotel živeti. Naredil je osnutek in ga odposlal...

Čez nekaj časa pa je stopil v atelje rdečeličen, prijazen župnik in mu je prinesel osnutek nazaj, češ da so angelji preveč nagi.

Rudolf se je samo glasno nasmejal in se zahvalil župniku.

Rudolf je začel iznova stradati, pollaščal se ga je obup, begal je vznemirjen naokrog, ali pa

Katoliška vera je svobodomiselna nad vse, demokraška kot je bil njen ustanovitelj Kristus sam, pravična na vsej črti, dobrotljiva, usmiljena, dobrohotna. Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! Nebesa bi bila že na tem svetu, ako bi se človeštvo poprijelo teh krasnih etskih in moralnih nauk.

Ker se pa morajo boriti razni cerkveni funkcionarji kot navadni ljudje tudi za svoj obstanek, in ker so taki tudi kot vsak zemljan podvrženi raznim slabostim, napravijo tudi ti mnogo takega, kar je nespodobno, veri nasprotno, hudobno, sebično. Zato moramo strogo ločiti vero, katoličanstvo, katoliško misel, katoliško delovanje in katoliško odgojo od klerikalizma, ki sicer sam tudi lepo uči katoliško vero, a deluje tej v velikem nasprotstvu. Priprosto, nepolitično in nerazsodno ljudstvo tega ne zna ločiti, čeprav večkrat strogo obsoja takšno delovanje. Ono zaupa duhovščini, ker misli, da so v resnici duhovniki pravi katoličani v pravem pomenu besede, brez zvijač, zlobe, hinavstva in slabega namena. Mnogi duhovniki se večkrat celo sami ne zavedajo, da delujejo v klerikalnem in protiverskem duhu, ker so podrejeni višji oblasti; izpolnovati morajo ukaze od zgoraj, ker cerkev ima v svoji stanovski organizaciji samodržtvo. Škofova volja mora veljati na vsej črti, če je to komu prav ali ne. Demokraškega svobodnega razvitka, kot je to pri učiteljstvu in njegovih organizacijah upeljavano, tega naša cerkev ne pozna. Radi tega, ker je vse odvisno od škofove volje, je ta tudi za vse odgovoren. Njemu je podrejeno časopisje in duhovščina, njega zadene zaradi tega ves politiški nastop in delovanje duhovnikov. Ako vodi škof boj za nadvlado, kakor je to pri nas, potem se dogajajo reči, ki bijejo verskim resnicam naravnost v obraz, ker boj za materijo je zvezan z mamonom.

Zakaj je klerikalizem zoper učiteljstvo in šolo? Saj je učiteljstvo katoliško, odgoja versko-nravnna ter deluje na krščanski demokraški podlagi med narodom. Klerikalizem pa noče o tem ničesar vedeti, on hoče pribiti učiteljstvu na čelo znak brezverstva, zato po cerkvah in raznih shodih upije nad brezverskim učiteljstvom, brezversko šolo. Dr. Šušteršič je javno ponovil med narodom na shodu, da je sedanja šola prokletstvo za naš narod. Zato pa vidimo med narodom dvojno strujo duhovščine, namreč katoliško in klerikalno, časopisje je pa vse odločno klerikalno. S katoliško mislečimi in delujočimi duhovniki izhaja učiteljstvo prav lahko. Klerikalni duhovniki, ki so zlasti novega naraščaja in polni življenja, pa so bojeviti, nestrpni, domišljivi, premogočni, zbadljivi, obrekujejo učiteljstvo, iščejo prepir in sovraštvo; sprava in ljubezen do bližnjega, narodni blagor, šolska nravnna odgoja, vzajemno delovanje z učiteljstvom jim je deveta briga. Zato je na mnogih krajih boj med tako klerikalno duhov-

ščino in učiteljstvom. Skoraj vedno pa se konča ta boj s porazom klerikalizma.

Posl. Jaklič ve vse to, a vendar trdi, da bi v stanovski organizaciji ne smelo priti nikdar v poštev politiško prepričanje. Učiteljstvo se ne da mirno obrekovati in neopravičeno napadati od nobene politiške struje. Sveta dolžnost učiteljstva je odločno in povsod zavračati vse napade na svoj stan in šolo. Še vsaka napadena živalica se brani, ko ji preti nevarnost ali škoda, in naj bi mi narodni odgojitelji molčali na vse infamije samo zaradi tega, da bi se ne zamerili onim, ki imajo našo usodo v rokah? — Iz kruborstva ne bomo molčali nikdar! Učiteljstvo ima smisel za resnico in pravico, zato pojdemo zanj v boj med ljudstvo proti klerikalizmu!

Borba za zemljo.

Spisal dr. Bogumil Vošnjak.

(Dalje.)

Prava gospodarska organizacija je pa nastala šele, ko je poljski kmet prišel do spoznanja, da se mora udeležiti javnega življenja. Maksimilijan Jakovski je vzbudil poznanjskega kmeta; l. 1873. je začel snovati kmet-ska društva, katerih je bilo l. 1880 že 120. Ta društva so bila čisto nepolitična, in pruska vlada ni mogla ovirati njih delovanja. Ob istem času, ko je nastopil Jakovski, je začela Prusija zasledovati Poljake na polju šolstva. Razmere so zahtevale obrambe proti Prusom, ali ta obramba je morala biti tiha, gospodarska.

Poznanjsko zadružništvo je izdatno starejše ko slovensko, vendar je ono danes dosti manj razvito, ko naše. Do l. 1870. je bilo na Poznanjskem ustanovljeno približno petdeset malih kreditnih zadrug, pa tedaj še ni bilo stroge ločitve med poljskimi in nemškimi zavodi. Že l. 1872. je osnoval Szamarzewski zvezo poljskih zadrug, ali njegovo delovanje ni bilo posebno uspešno. Da se je tako zgodno že pojavilo zadružništvo na Poznanjskem, se ni treba čuditi, saj zibelka zadružništva ni stala daleč, saj je Schulze-Delitzsch sam bil kazensko premeščen od pruske vlade na Poznanjsko in je tam živel nekaj časa.

Dasi segajo začetki poljskega zadružništva precej daleč nazaj, vendar se je začelo šele uspešno delovanje, ko je stopil na čelo zadružništva prošt Vavrziński, ki je od l. 1892. predsednik, takozvani „patron“ zveze poljskih gospodarskih zadrug. Njegova spretna roka vodi finančne in kreditne posle poznanjskih Poljakov, in njegovi osebi je treba pripisovati velike uspehe, ki so se dosegli dosedaj. Izkušal je na vsak način zabraniti nasprotstvo med zadrugami Schulze-Delitzschevega in Rajfajzno-vega ustrojstva. Načelno ni nasprotoval rajfajznovkam, ampak je povdarjal, da se naj le tedaj snujejo, ako so dani življenski pogoji, kajti na deželi je malo ljudij, ki bi mogli voditi

Ni vedel, ali je to ljubezen, kar čuti do Elvire.

Nestrpno je pričakoval trenotka, ko prvi-krat pride Elvira v atelje. Prišel je dan, in vse dopoldne je stal Rudolf pri oknu in čakal; ko pa jo je zagledal, da prihaja, utripalo mu je veselja srce...

Nalahno je stopila v sobo, in Rudolfu se je zdelo, da je zaeno ž njo prišla sreča in veselje. Že dolgo časa ni bil Rudolf tako dobre volje, pozabil je ta hip vse, kar ga je težilo...

Pogovarjala sta se dolgo, predno je Rudolf začel z delom, a delal je počasi... nepremično je večkrat zrl vanjo... tudi ona je uprla vanj svoje čiste oči in Rudolf se je zatopil v ta pogled.

Ko pa je odšla, strmел je še vedno na mesto, kjer je sedela ona. Vedno je stal pred sliko in jo ogledoval.

Čudno mu je bilo v duši...

Ni vedel, ali je zaljubljen v Elviro, ali pa v njeno sliko... Ko pa je zopet prišla v atelje, se ga je polastilo veselje in govoril je nadolgo in široko...

Ona pa ga je samo poslušala.

Delal je nalašč jako počasi, samo da pride Elvira večkrat k njemu... Bal se je dneva, ko

knjige in ki bi bili dovolj izurjeni za denarne posle. L. 1886. se je ustanovil „Bank zwiazku spolek zarobkowych“, akcijsko društvo z glavnico pol milijona mark. Ta zavod regulira promet poljskih zadrug in izvršuje isto nalogo, kakor prej celjska posojilnica za „Zvezo slovenskih posojilnic“. „Bank zwiazku“ načeluje sedaj finančni politiki Poljakov na Poznanjskem in je prava narodna in finančna velesila. Znamenito je tudi, da je stopil ta zavod v prav ozke zveze z velikimi berolinskimi bankami, ki ga prav nič ne smatrajo za manjvrednega. Njegov lastni kapital je znašal l. 1904. 1,420.000 mark, tuji kapital pa 14 milijonov. Pri tej banki ima vsaka zadruga svoj konto. Vse zadruge imajo velik političen vpliv. To je tisto razmerje med dolžnikom in upnikom, ki vedno in povsodi provzroča tudi politično odvisnost. Kdor se je zadolžil pri poljski zadrugi, mora ostati Poljak. Eden največjih zavodov je „Kasa pożyczkowa“ v Gdanskem. Ustanovljena je l. 1871. Njeno skupno lastno imetje znaša 600.000 mark, hranilne vloge pa 2½ milijona. Vavrziński je ustanovil l. 1873. „Bank ludowy, čigar deleži znašajo 200.000 mark, rezervni zaklad 220.000 in hranilne vloge 2 milijona mark. V Ostrovem je bil l. 1872. ustanovljen „Bank ludowy“. Hranilne vloge tega zavoda znašajo 2,400.000 mark, rezervni zaklad pa 130.000. Iz teh številkih treh zavodov, ki se prištevajo največjim, je razvidno, da se morejo oni, kar se tiče denarnih sredstev, meriti le s srednjimi slovenskimi zavodi, ki so pa vsi najmanj za deset let mlajši ko poljski. Skupno lastno imetje poljskih kreditnih zadrug obsega 21 milijonov, hranilne vloge pa 107 milijonov. To je kapital zadrug na Poznanjskem in v zapadni Prusiji, kjer živi 1,800.000 Poljakov.

Odkar je Bismarek začel s svojo ostro protipoljsko politiko, je nastala na Poznanjskem prava borba za zemljo. Prusi so začeli deželo kolonizovati z nemškimi priseljenci. Kolonizovati pa znači germanizovati. Ustvarila se je komisija, ki bi naj pokupovala zemljišča in jih oddajala nemškim naseljencem. To je imelo dvojne posledice. Cene posestev so znatno poskočile, nemški in poljski graščaki so se izkušali iznebiti za drag denar svojih zemljišč. Začela se je prav divja, čisto nereelna kupčija z zemljo. Poljaki pa tudi niso mirovali. Poljsko plemstvo je ustanovilo Bank ziemski, čigar akcijski kapital se je zvišal l. 1905. na 4 milijone mark. Ta banka nakupuje zemljo in jo prodaja poljskim kmetom. Poleg te banke pa deluje še pet drugih podobnih zavodov, ki jih vodijo poljski plemiči. S parceliranjem zemljišč se pa peča Spolku rolnikow parcelacyna in Bank parcelacyni.

Nemški kolonizaciji je bilo treba nasprotovati z naseljevanjem poljskega življa. In pri tem delu je posredno podpirala poljske težnje uprav ganljiva naklonjenost in ljubezen poljskega kmeta do lastne grude. Poljski delavec,

bo stopila zadnjikrat v njegovo sobo, ko mu bo dala roko in odšla za vselej. A prišel je tudi ta dan.

Ko ji je Rudolf podal roko, ko se mu je ona ozrla v oči, zdelo se mu je, da je dal roko v slovo sreči, da se je poslovil od svojega življenja. Elvira je odšla. Dolgo je gledal Rudolf skozi okno zanj... Na oglu ulice se je še enkrat ozrla, srečala sta se njiju pogleda in izginila je...

Dolgo je slonel Rudolf na oknu... Ko pa se je ozrl, zdel se mu je atelje tako prazen, pust... Samo raz sten so se režali filistrski obrazi.

Strah ga je postalo, zagrabil je svoj klobuk in bežal ven na ulico, da bi poiskal, kar je izgubil.

Lahnih korakov je odšlo veselje iz njegove duše, odplavala je v nedogled tiha in kratka sreča, razdimila se je poezija lepih trenotkov in Rudolf je ostal sam.

Izgubil je veselje do dela... Bal se je stopiti v svoj atelje, bal se je pogledati v razne škeice...

Nemirno je hodil naokoli... premišljeval, kako zaigrano je njegovo življenje...

je sedel v svojem ateljeju, podprl glavo na roke in gledal predse.

Začel je slikati portrete, da bi se mogel preživiti.

Sčasoma se je privadil tega, mehanično je slikal, le zdajpadaj je nenadno postal, v duši se mu je porodila velika, lepa misel... toda zakaj misliti nanjo, ko je vse zaman? Nevoljno je stresnil z glavo in delal naprej.

Izbegaval je vsako družbo, le včasih zvečer je šel v zakotno gostilno, tih sedel pri svojem vinu in pil. Prsti so mu nervozno slikali po strganem namiznem prtju... hotel bi delati, toda zakaj, čemu? Zakaj bi se mučil?

In nekdanj je prišla v atelje Elvira s svojo materjo, ki ga je prosila, da bi ji portretiral hčerko.

Vesel je bil Rudolf in brzo določil čas, kdaj naj prihaja Elvira k njemu.

Skoraj žal mu je bilo, da bo stal njen portret med filistrskimi obrazi, da se bo belila alabasterska polt njenega lica med onimi rdečimi nosovi, da bodo njeni mehki lasje uvrščeni med one plešaste in gole glave.

Ali pri misli, da bo Elvira prihajala k njemu, da bo sedela pred njim, izginili so vsi premisleki.

ki je nekaj let delal na zapadu v tovarnah, se silno rad vrača domu; s prihranjenimi novci si nakupi zemljo in zadovoljno živi na svojem zemljišču, srečen, da sme imenovati kos zemlje svojo last. Ko so se razdeljevale parcele, bilo je vedno silno mnogo poljskih prosilcev. Ni treba še posebno povdarjati, kako ulogo igra dobro razvito narodno združništvo pri takih nakupih. Poljske zadruge seveda posojujejo po zemlji hrepenečemu delavcu denar za nakup zemljišča.

Ta borba za zemljo je bila doslej uspešna za Poljake. Dasi parcelijska društva nimajo več premoženja ko petnajst milijonov, dočim razpolaga pruska vlada z več sto milijoni, je vendar prešlo doslej več zemlje iz nemških v poljske, ko iz poljskih v nemške roke. Nemška posest se je zmanjšala tekom tega boja za 100.000 hektarjev! Pruski milijoni niso ničesar zmogli nasproti sijajni poljski organizaciji. Poljakom je pa prišla na pomoč tudi špekulacija. Naselbena komisija je plačevala l. 1886 za hektar 568 mark, l. 1906 pa 1388 mark. Družabni bojkot je grozil vsakemu poljskemu veleposestniku, ki bi se upal prodajati zemljo pruski komisiji. Poljski denarni zavodi so seve parcelirali dalje, ker jim je bilo mogoče ceneje nakupovati zemljo. Na gospodarskem razsulu plemenitaških veleposestev se je začel razvijati krepek kmetijski stan, glavna podpora poljske narodnosti v pruski državi. Odkar so se Poljaki demokratizovali, odkar je prešel politični vpliv v roke srednjega stanu in kmetov, so Poljaki nepremagljiv činitelj, ki bo delal Prusakom še hude preglavice. Z žlahdiči bi bila borba lahka, nikakor pa ne s širokimi sloji poljskega naroda, ki so menda za praktično, realno politiko mnogo sposobnejši, ko prejšnji poljski vladujoči sloji, ki so pahnili veliko poljsko državo v pogubo.

Ko so Prusi uvideli, da milijoni, ki jih je država žrtvovala, ginevajo, ne da bi prehajala zemlja v nemške roke, in da se je naseljevalna politika popolnoma izjalovila, izmislili so si, da bi iztrebili Poljake, sredstvo, ki nima v moderni zakonodaji primere. Smer, ki daje moderni državi vedno več sile in poslov, je izdatno razširila pomen in važnost razlastitve, katere se naj poslužuje država tam, kjer to zahteva javni blagor. Nikjer, v nobenem zakoniku, v nobenem komentarju pa ni najti definicije „javnega blagra“. To je čisto individualen pojem, vsaka vlada, vsak sloj, vsaka stranka ima drug pojem pred očmi, ako govori o „javnem blagru“. Pa vendar se lahko temu izrazu daje nekak določeneje obrisan pojem. Iz zakona, ki določa razlastitev, je vendar več ali manj razvidno, da sme vlada razlaščevati samo v strogo upravne in gospodarske svrhe. Prusija je pa iznašla čisto novo razlastitev, ki jo lahko imenujemo razlastitev narodnosti.

(Konec prih.)

Le kadar je šel mimo njenega okna in se je ozrl kvišku, se mu je za hip razjasnilo lice, ako je zagledal njeno belo lice med rdečimi cvetovi. In vendar je tudi slikal, a zase.

Razstavil je veliko sliko...

Siromašen slikarski atelje... pred sliko mlade deklice sedi sključen slikar in gleda vanjo... skozi vrata pa odhaja dekleta v beli obleki z rdečim solnčnikom...

Vsi so vedeli, kaj pomenja ta slika, posebno ker so bile poteze v obrazu odhajajočega dekleta čisto Elvirine, slika pa, ki se je oziral vanjo slikar, je bila posnetek njenega portreta. Vse mesto je hodilo gledat razstavljenno sliko, in Rudolf je dobil več ponudb...

Toda odgovarjal je, da ne proda originala...

Prijatelji so bili veseli, da je začel zopet delati; vabili so ga med se, in on je začel zopet zahajati v družbe, pripovedoval je o svojih velikih načrtih in se zadovoljno smehljajal... Samo takrat so se mu nevoljno stisnile ustnice, ko je kdo omenil razstavljenno sliko...

Nekega dne pa se je razglasilo po mestu, da se je Elvira zaročila z mladim uradnikom...

Narodna delavska organizacija — socialna demokracija.

V Trstu, dne 7. jan. 1908.

Ko se je avgusta meseca pojavila na slovenskem političnem obzorju „Narodna delavska organizacija“, je marsikdo mislil, da bo ta organizacija bolj ali manj efemerne pomena. Ta organizacija je: — tako so mislili — pač le rezultat hipnega navdušenja peščice narodno-zavednih delavcev v Trstu. Čim se to navdušenje poleže, bo tudi „Narodna delavska organizacija“ polagoma zopet izginila s površja. Tako in enako je sodil ob ustanovitvi te organizacije celo največji izventržaški optimist. Kdor pa je poznal narodno zavednost primorskega, zlasti pa tržaškega slovenskega delavca na eni in narodno mlačnost jugoslovanske socialne demokracije na drugi strani, ta je vedel, da bo narodna delavska organizacija ravno v teh okoliščinah imela trdno in zanesljivo podlago ter bo preko hipne vznemirlivosti dobila tudi splošnega realnega pomena. In v resnici je N. D. O. zavzela od dne dne večje dimenzije; slovensko delavstvo je trumoma jelo bežati izpod prapora narodno mlačne jugoslovanske socialne demokracije ter prestopati v „Narodno delavsko organizacijo“. Zadnji štrajk tržaških težakov, ki sta ga bili sporazumno uprizorili jugoslovanska in italijanska socialna demokracija, pa je pokazal, da je „Narodna delavska organizacija“ že političen faktor, s katerim se bo moralo od zdaj naprej na vsak način računati. Tudi socialistična stranka se bo morala rada ali nerada privaditi izpremenjenemu položaju in njemu primerno urediti svoje nadaljne postopanje. „Narodna delavska organizacija“ je postala do zdaj vsaj za Primorsko konstanten pojav; s tem je postalo aktualno tudi vprašanje, je-li sploh upravičena organizacija delavstva izven socialne demokracije, ali v koliko je taka organizacija upravičena specijalno ob sedanjih splošnih političnih razmerah, zlasti vzpričo postopanja naše socialistične stranke kot jugoslovanske socialne demokracije. Slovensko nesocialistično občinstvo je glede tega vprašanja izvečine indiferentno. Med slovenskim nesocialističnim časopisjem pa se opazata dve struji: ena priznava načeloma socialno demokracijo kot edino poklicano zastopnico delavstva, druga pa se načeloma zavzema za „narodno delavsko organizacijo“. — Čas je, da se v tem oziru izpregovori resna in jasna beseda tudi na tem mestu.

Avtor tega članka je imel že pred ustanovitvijo „N. D. O.“ priliko, razpravljati tozadevno z enim njenih sedanjih voditeljev. Izjavil sem že takrat, da vzpričo sedanjih narodnih odnosov v Trstu in na Primorskem sploh odobravam ustanovitev narodne delavske organizacije, vsekakor pa

Rudolf ni ničesar rekel, ko je čul v gostilni to vest, prenehal je govoriti, sedel nekaj časa zamišljen, nato pa plačal in odšel. Šel je v svojo sobo in dolgo časa premišljeval... napisal je kratko pismo, poklical skozi okno postreščka in mu naročil, naj ga nese v salon, kjer je razstavljen njegov slika. Dolgo je čakal, predno je začul po stopnicah težke korake, odprl je vrata in v sobo je stopil postrešček z njegovo sliko...

Ko je bil Rudolf sam, postavil je sliko na mizo in opazoval svoje delo... Konvulzivno so se mu napenjale mišice, parkrat je dvignil roko, a vedno mu je omahnila nazaj.

Dolgo časa je sedel in gledal nepremično v sliko...

V duši so se mu vrstili spomini, videl je pred sabo Elviro, ko je prišla prvič k njemu, spomnil se trenutka, ko je odhajala...

Begal je od tega dne nemirno naokoli, začel piti, po cele dneve in noči je sedel v gostilni... Zanimaril se je popolnoma, obleka mu je bila zamazana, klobuk mu je tičal globoko na čelu... Za svoje slike se ni brigal več, debel prah je ležal na škicah in začetih delih. On pa je pil in blodil...

le toliko, v kolikor jo smatram za neobhodno potrebno taktično potezo. Isto stališče zavzema napram socialni demokraciji narodno-napredna stranka, ki je na lanskem shodu zaupnikov to tudi odkrito izpovedala, pač s pristavkom, naj bi se socialna demokracija vendar enkrat postavila na narodno podlago.

Nikakor nočemo jahati po pojmu doktrinarnega internacionalizma, ki se ga — odkrito rečeno — le prevečkrat že napačno razumeva. Saj mora vsakdo uvideti, da se materialni interesi bodisi tega ali onega stanu, zlasti pa gospodarski interesi produktivnih slojev nikakor ne dajo narodno omejevati. Kar je slabo in krivično za nemškega ali italijanskega delavca, je slabo in krivično tudi za slovenskega delavca. In le povsem naravno je, ako se vrši obramba gospodarsko odvisnih slojev mednarodnim potom. Mislimo pa, da mednarodnost ali internacionalizem še nikakor ne zapoveduje narodnega indiferentizma. Socialna demokracija je lahko vključena v internacionalizmu v polni meri narodna. V Čehih in Nemcih se je nekaj časa operiralo s takozvanim „narodnim socializmom“. Naj se sodi ta pojav kakor se hoče, to se mora priznati, da so se narodni socialisti držali toliko časa, dokler jih socialna demokracija v teh narodih ni paralizovala s tem, da se je sama postavila na primerno narodno podlago. In kdo se zdaj ne divi n. pr. nad narodno zavednostjo čeških socialistov, ki je šla celo tako daleč, da se je ta stranka prva potegnila za popolno ravnopravnost nenemških govorov v parlamentu. Češka socialna demokracija se je s tem, da se je v drž. zboru prva zavzela za ustanovitev drugega češkega vseučilišča in za ustanovitev takozvanih manjšinskih šol, brez daljšega postavila v vrsto narodnih prvoboriteljev. Če se je pa v pravem pomenu besede nacionalizirala socialna demokracija v češkem narodu, ki je narodno že popolnoma utrjen na znotraj in na zunaj, potem bi bila to le tem nujnejša potreba za socialno demokracijo našega naroda, ki se mora še vedno obupno boriti za najprimitivnejše narodne pravice.

A pogledjmo našo jugoslovansko socialno demokracijo! Njeni voditelji sicer pri vsaki priliki zatrjujejo, da so tudi narodni. V resnici so pa narodno mlačni in indiferentni do skrajne mere. Slovenci smo majhen, razkosan narod; nahajamo se še v razvoju, naše splošne narodne razmere so pa take, da nas more le skrajna narodna zavednost vzdržati na površju. Ni nam treba narodnega šovinizma, pač pa vseobčega pravega in toplega nacionalizma, da si nanovo priborimo tudi to, kar smo v dobi narodnega indiferentizma po krivici in le vsled pri-

Nazadnje je omagal. Že od narave slabega, ga je uničilo neizmerno uživanje... Obležal je.

Obiskal sem ga... Njegov voščenobledi obraz se je popolnoma izgubil v beli blazini, ki so jo pokrivali dolgi razmršeni lasje... Podal mi je svojo tresočo roko in me pogledal.

Ustrašil sem se njegovega mrtvaškega pogleda, on pa se je bolestno nasmehnil in rekel: „Pri kraju smo! Pojdemo!“

Izkušal sem ga tolažiti, a tako težko sem govoril; nekaj časa me je poslušal, nato me je prekinil:

„Nikar ne govori! Vem, da sem izgubljen! V dolgih urah sem premišljal, zakaj sem živel, zakaj sem se sploh rodil. Zdaj vem, da je bilo vse moje življenje tako brezpomembno, da izginem iz sveta kakor nadležni komar, ki ti je sel na lice, da ga ubiješ. Žal mi je, da že zdavnaj prej nisem naredil vsemu konca...“

Bil je popolnoma miren. A naenkrat se zgane, dvigne se malo in me s tresočim glasom praša:

„Kaj pa Elvira?“

Nerad sem mu hotel povedati resnico, a njegov glas je bil tako proseč, da se nisem mogel premagati, da ne bi rekel:

tiska gospodarsko močnega soseda izgubili. Jugoslovanska socijalna demokracija pa se svoje narodne misije, žal, ne zaveda. Kaj rada sicer prinaša na krožnik svoj „brnski program“, a s tem še ni rešena narodna dolžnost. Saj se niti močnejši češki socijalisti ne zadovoljujejo več z „brnskimi programom“, temveč odkrito izpovedujejo, da je ta program za njihove narodne zahteve pomanjkljiv. Češki socijalisti se prav resno pripravljajo, da revidirajo svoj narodnostni program. Kdo bi sedaj kaj takega pričakoval od naših dem. socijalistov! Kaj radi se sicer tudi ponašajo, da so prvi zanesli med delavstvo slovensko besedo in čtivo. To je vse prav lepo. Resnica pa le ostane pri vsem tem, da večina njihovih pristašev nima za naše narodne zahteve nobenega smisla.

Koroški slovenski socijalisti so z malimi izjemami v taboru nemške socijalne demokracije in so za naše narodno življenje izvedine izgubljeni. Ni dosti boljše na Štajerskem. Poglejmo na Primorsko! Tam so slovenski socijalisti pravcata štafaža italijansko-narodni socijalni demokraciji, ki se niti ne straši odkrito akceptirati stališče italijanskih nacionalcov, da je Trst italijanska posest i. t. d.

Vemo že vnaprej, da nam bo kdo novopel znano pesem o poddržavljenju zasebne slovenske šole v Trstu, za katero so se potegnili tudi italijanski socijalisti. Smo pa mnenja, da ta korak laške socijalne demokracije še nikakor ne opravičuje optimizma. Kar so storili italijanski socijalisti, so storili pod vtiskom skrajnje neodložljive kulturne potrebe v svojem lastnem interesu, saj bi se v nasprotnem slučaju rešila ta zadeva tudi preko njih.

V splošnem se lahko opazja pasivna vloga slovenskih socijalistov napram italijanski socijalni demokraciji. Značilen je v tem oziru n. pr. sobotni „Rd. Prapor“. V uvodnem članku pravi, da odklanjajo slovenski socijalisti že vnaprej vsako odgovornost za posledice, ki bi jih znal donesti ta „zločinski korak“, to izdajstvo voditeljev „N. D. O.“ (ob priliki štrajka!) tržaškemu slovenstvu. Torej le po milosti laških sodrugov je smel slovenski socijalist v Trstu do zdaj tudi narodno živeti? Sedaj pa, ko slovenski delavci niso brezpogojno ubogali italijanske socijalne demokracije, ko niso ravnali tako, kakor je ona želela, sedaj pa odpade tudi ta milost. To je po domače rečeno: Italijanski socijalisti bodo od zdaj naprej pokazali svojo pravo, italijansko-nacionarno barvo, ki so jo do zdaj še po možnosti prikrivali. Saj so pa tudi že brez ovinkov izjavili, da se bodo od zdaj tudi sami borili za laški značaj Trsta! Ako bi imeli slovenski socijalisti le še količkaj narodnega ponosa in značaja v sebi, bi tako nadevte provokacije brez ozira na to, če odobravajo zadržanje „N. D. O.“ povodom štrajka ali ne, ne mogli prenesti brez primerne odgo-

vora! A tako bodo v svoji pasji pokorščini seveda vse mirno prenašali.

Pa vzemimo, da grožnje italijanskih sodrugov ni vzeti tako resno; značilna je vsekakor. Mislimo, da imajo tržaški Slovenci prav sedaj, ko so se bili vzdržali dosihmal s svojo lastno pomočjo brez tuje pomoči, najmanj povoda strašiti se eventualnega narodnega boja. Sramotno zadosti bi bilo ob sedanjih situaciji živeti samo po neiskreni milosti drugih!

Usoda našega naroda zahteva, da se tudi slovenski delavec v polni meri zaveda svojih narodnih dolžnosti. Jugoslovanska socij. demokracija naj si vzame češko socijalno demokracijo za vzgled ter se kot organizacija vsega slovenskega delavstva emancipira škodljivih vnanjih vplivov ter se primerno nacionalizira! Od socijalne demokracije je tedaj odvisno, bode li N. D. O. efemerne ali stalne pomena. To je stališče tržaških Slovencev glede N. D. O. in jugoslovanske socijalne demokracije, stališče, ki smo ga označili sine ira et studio. M.

Politične vesti.

Začetek parlamentarnega delovanja. Nedavno se je javljalo, da bo državni zbor sklican iznova šele izpočetka marca meseca, da bodo razni odseki imeli čas pripraviti različne predloge. Tudi je bilo pričakovati, da se med tem začne realizirati sporazumljenje med Čehi in Nemci ter, da predloži vlada nanovo sklicanemu državnemu zboru že opravljeni red. Kakor sedaj poročajo z Dunaja, pa se je menda vlada premislila, kajti seje gospodarskega odseka se začno že v torek. V prvi seji se določijo poročevalci za razne predloge, ki se odkazujejo odsekom. Nadalje bo poročal poslanec Ressel o odredbah proti draženju živil, posl. Povše o predlogu glede razdolžitve kmečkih posestev. Seje odseka se bodo nadaljevale dan za dnem, dokler ne bo končano vse odsekovo delo. Parlament pa ima baje prvo sejo po božičnih počitnicah v ponedeljek, dne 13. t. m.

Novi ban. Zagreb ima torej novega bana. V četrtek je bil zaprisežen baron Pavel Rauch. Hrvatje ne pričakujejo s to izpremembo nikakega izboljšanja razmer na Hrvatskem. Skrajno pesimistični so. Dobro je, da se je izvršila ta izprememba baš pred saborskimi volitvami; baron Rauch bo tako primoran takoj pokazati svojo barvo. Nastopil je pa na način, ki ga že danes ne dela simpatičnega. Širokoustna bahavost in lehkomišelnost zmagovitost ne kažeta, da je novi ban dober politik in resen diplomat. Ves njegov nastop je opereten ter nas spominja kričavega Ollendorfa v „Bettelstudentu.“ Možno se vede, kakor bi imel za sabo že ogromno stranko, v istini pa niti Madjarov še nima. Da so zanj vneti madjaronski plemiči, je naravno. Rauch nima morda nič družega, kakor podedovano baronstvo in podedovano imetje; če ima tudi kaj sposobnosti in talenta, to je seveda izmozganim grofom in baronom postranska stvar. Baron Pavel Rauch je sin očeta, ki je imel s hrvatskim narodom najhujše boje, v katerih je bil povsem premagan. Ista usoda pač pričakuje tudi njegovega sina, sedanjega bana. Tragikomična usoda dr. Rakodeczaya je dokazala sijajno, da ne zadošča, ako banu zaupa Budimpešta, nego da je treba zaupanja hrvatskega naroda, ker sicer je ves napor vlade in celo krone zaman. Volja naroda je najmočnejši zakon, to se učimo iz slučaja že dveh banov: Hedervarya in Rakodeczaya. Volja naroda zmaga vse in je ni sile, ki bi jo složen narod ne vrgel ob tla; tega morda Pavel Rauch danes še ne ve, a bodočnost dokaže, da brez naroda in proti narodu ni možno vladati. V kratkem že mora pokazati ban Rauch svoj program; preverjeni smo, da bodo Hrvatje zahtevali in tudi dosegli, da njegove najlepše obljube ne ostanejo le dim! Brez narodne politike pa postane kmalu baron Rauch sam brez rešitve dim, ki hrvatski narodni ideji ne bo škodoval.

Katoliška ljudska zveza na Ogrskem. Klerikalci mislijo, da so se Avstrije že domala

polastili in so v njej absolutni gospodarji; zato so začeli zdaj organizirati se tudi na Ogrskem. Povsod po deželi se snujejo klerikalna društva z isto organizacijo, prihodnje pomlad pa hočejo iz vseh teh organizacij ustanoviti veliko politično stranko z imenom katoliška ljudska zveza, ki bo bojna organizacija ultramontanske smeri. Program se glasi: interesna solidarnost vseh katolikov na vseh poljih političnega, gospodarskega in socijalnega življenja, torej prav po kranjsko-primorskem kopitu vse „katoliško.“ Knjige, časopise, poslanci, trgovci, obrtniki, odvetniki, zdravniki, učitelji, hranilnice, posojilnice — vse dobi svojo etiketo. Katoliško ali nekatoliško! Razkol in razdor v vsem in vsakem. Katoliško vino in pivo, katoliško mlo in platno, katoliška kava in katoliška tinta! Konfesionalnost v želodcu in žepu. In kdor se tej bedariji protivi, je seveda brezverec, frامason. Povsod enako sleparstvo in brezbožno špekulantstvo. Zlorabljanje največjih svetinj v dobičkarske namene gotove kliče brez vesti in časti. Boga in vse svetnike ponižujejo do reklamskega plakata, pri tem pa kriče, da je vera v nevarnosti. Cerkve je postala židovska borza, in duhovniki igrajo ulogo branjevcev, mešetarjev in zvodnikov.

Proces proti I. ruski dumi. Na Silvestrovo se je zaključil veliki politični proces proti 169 poslancem I. dume, ki so po nasilnem razpustu dume hiteli na Finsko v mesto Wiborg, odkoder so izdali na narod znani manifest. Skoraj vseh 169 poslancev je bilo obsojenih v ječo 3 mesecev ter na izgubo političnih pravic. Vlada je sodišče prisilila, da je poslance obsodilo po očitno nepravilnih paragrafih ter z nasilno uporabo zakonov, ki jih nihče ni prekršil. Namen posvečuje sredstva tudi sedanjim ruski vladi. Bivši predsednik I. dume, profesor Sergej Muromcev je tudi med obsojenci ter je 30. decembra m. l. sodišču povedal in dokazal, da se je vlada nad dumo čisto navadno maščevala. Dokazal je, da vlada sploh resno ne smatra ustave in da ne mara parlamenta kot zakonodajnega in nadzorovalnega faktorja v državi. Že prvi dan, ko se je duma sešla, torej v hipu, ko je vsa velika Rusija pričakovala z navdušenjem in svetim zaupanjem rešitve od groznega absolutizma, že prvi dan je bivši ministrski predsednik Goremkyn svetoval Muromcevu, naj pošlje dumo domov takoj, ko se opravi nekaj formalnih sej. Muromcev je ta nasvet zavrnil, saj so hoteli vsi poslanci vneto delati za domovino, ki je hrepeneče čakala svobode, kulture in pomoči. Vsa Rusija je bila takrat ena sama velika ječa in po vseh gubernijah je tekla kri v potokih; končala se je baš nesrečna vojna in na gospodarskem polju je grozil državi bankerot. Ker Muromcev torej ni hotel ubogati, je predložila vlada dumi vodni zakonski načrt ter je zahtevala, naj se bavi duma najprej s tem načrtom. Duma naj bi delala vodo! To je bilo čisto navadno norčevanje. Ker duma zopet ni ubogala ter so poslanci odkrito bičali vlado in državno upravo, je vlada dumo hipoma razpustila in je poslance siloma razpodila! Ogorčeni poslanci so nato iz Wiborga slovesno protestirali. Pozvali so narod, naj vztraja in naj se ne boji za svoje pravice, češ da ga bo tudi II. duma energično branila absolutističnega terorizma. Ustava se izvršuj! Car, bodi mož beseda! Vlada, ne slepari! Tako vsebino je imel tisti manifest in povedal je resnico: II. duma je bila še radikalnejša od prve. Seveda je ruska vlada razpustila tudi to. Zdaj so bili torej poslanci I. dume obsojeni in je bila vsaka njih politična pravica uničena. Med obsojenci je nad 2/3 prvih mož napredne Rusije; to so vseučiliški profesorji, učenjaki, pisatelji, žurnalisti, odvetniki. S tem, da so ti možje moralno in politično ubiti, misli ruska vlada, da je ubila napredno, svobodno miselno idejo v Rusiji sploh. A moti se! Naprednjaštvo narašča, mladina in vsa najboljša inteligenca je v taboru poslancev I. dume. Ves kulturni svet se zgraža nad to vnebovpijočo obsodbo ter se z gnusom obrača od take vlade. Toda ni še vseh dni konec, zora poka, dan vstaja tudi na Ruskem!

„Včeraj se je poročila.“

Ničesar ni odgovoril, omahnil je in zaprl oči.

Poslovil sem se od njega, ki je še s tihim glasom rekel:

„Reci, da jo pozdravljam in čestitam!“

Zvečer drugega dne sem se zopet napotil k njemu... Bil je krasen večer, ko sem stopal po ulicah, ki so jih blede žarki polne lune obsevali s čarobno lučjo...

Potrkal sem na njegova vrata... Neznani glas se mi odzove v sobi... Vstopim...

Sredi sobe je stala postelja, a na nji je ležal Rudolf, pri zglavju je stal stol, ki je na njem brlela sveča... Stara ženica, ki je sedela v kotu sobe, mi s šepetajočim glasom reče:

„Pred pol ure je izdihnil!“

Kakor bi spal je ležal Rudolf, in na ustnicah mu je plaval zadovoljen smehljaj. Plamen sveče je vztrepetal, in črne sence so se plazile po Rudolfovem licu. Skozi okno pa so se usipali lunini žarki in s čarobno lučjo osvetljevali sobo...

Štajersko.

Nova štajerska stranka se torej vendar ni ustanovila in nameravani shod v Celju se sploh ni vršil. In to je pravilno! Dovolj je že razkola, dovolj razprtij! Oklenimo se narodnih in naprednih strank, a ne zabavljajmo samo, nego tudi delajmo!

Kandidat Terglav zmaguje! Raca na vodi! Kandidat štajer. klerikalcev Terglav ima mandat že v žepu. V Št. Jurju ob Taboru se je 5. t. m. vršila prva bitka; general Terglav je triumfiral in „general narodne stranke“, dr. Kukevec je bil popolnoma uničen. Tako poroča namreč „Slovenec.“ Ker pa piše ta list vedno le čisto resnico, o popolnem porazu generala naprednjakov ob Taboru seveda ne moremo dvomiti. Toda volitve pokažejo, kje je končna zmaga. Ako se v kaki klerikalni oštariji skuplje 100 klerikalcev na enega naprednjaka ter mu ne dajo niti govoriti, to še ni nikak povod za triumfiranje nad vso napredno stranko. Klerikalci pa znajo napraviti iz vsake muhe slona, ako jim tako kaže. Kričati znajo in bobnati! Učimo se od njih! A poleg krika je treba tudi dela, potem bomo končno ostali zmagovalci.

Društva za oskrbovanje otrok so ustanovili poleg Ljubljane tudi v ljutomerskem okraju. Dež. sod. svetnik Doksat je sklical na sestanek župane in učitelje ljutomerskega okraja; uspeh tega sestanka je ustanovitev velekoristnega društva. Prav tako društvo so ustanovili tudi v Kobaridu. Pravila so že potrjena. Rodoljubi, zanimajte za taka društva slovenske dame, ki so za to v prvi vrsti poklicane. Delajmo vsi in vse za resničen napredek naroda v vseh slojih! Vsi imamo dela dovolj.

Zimska kmetijska šola. V proslavo cesarjevega 60letnega jubileja je sklenil občinski zastop v Šmarju pri Jelšah, da ustanovi kmetijsko šolo, v kateri se bo vršil poduk po zimi, ko imajo kmetovalci in njih sinovi čas posecati jo.

Za župana v Gradcu je nanovo izvoljen sedanji župan dr. Graf, podžupana sta občinska svetovalec Magg in Ertl. Gospodarstvo ostane nadalje „vzorno“ (??).

Koroško.

Pravičnost duhovnega vodstva. Zavednemu ter neustrašnemu župniku g. J. Lavrincu na Strmcu je škofijstvo strogo ukazalo, da mora pisati vse krstne liste nemško. Župnik Lavrinec je eden izmed onih redkih duhovnikov na Koroškem, ki se do cela zaveda svojih dolžnosti in ve, da treba dajati slovenskim župljanom slovenske listine. No, škofijstvo ga je poučilo drugače. „Mir“ pa še trdi, da je na Koroškem samo vera v nevarnosti! Če bi bila vera v nevarnosti, bi bila pač le zaradi nestrpnih duhovnov!

Št. Jakob v Rožu. V Št. Jakobu so se vršile obč. volitve. Vseh volilcev je bilo 554. V vseh treh razredih so izvoljeni slovenski možje. Nasprotniki se volitve sploh niso udeležili, ker so spoznali, da bi bil ves trud zaman. Slava!

Radikalno narodna vzgoja šolskih sester! Prejeli smo s Koroškega: Ti nevaležni liberalci! Vedno napadajo šolske sestre, češ, da vzgajajo slovensko deco le v pretiranem tercijskem duhu, ne pa v narodnem smislu. Tercijalci živijo le za nebesa, za domovino in materinščino pa se ne pulijo, ter jim je vse eno, kaj se godi z narodom. Tako trdijo liberalni listi, a to je krivica, vnebokričeča krivica. Dokazale so nam to same šolske sestre iz Št. Ruperta pri Velikovecu, dokazale v „Miru“ z dolgim dopisom o XII. božičnici „Narodne šole“. Res, sram nas je, kesamo se in prosimo jih odpuščenja. Pomislite, take narodne radikalnosti nismo sposobni niti mi, „liberalci“! Ogorčeni „Mir“ piše: „Naše ljudstvo verskonravno okrepiti in narodno probuditi, to mora biti vodilo vsem našim prireditvam!“ — A kako so šolske sestre „probujale narodno“ svojo deco? Uprizorila se je nad poldrugo uro traja-

joča verskoresna (t. j. sila pobožnjaška drama „Sv. Aleš“. Glavno ulogo igrajo strup, roparji, angelji in rimski lažnjivci. Kaj je tu narodnega?! Nato se je pela „fina“ (!) spevoigra „Na trgu“. Junakinja branjevka Mojca Lakota pod ogromnim rdečim dežnikom; reva ne proda ničesar in deklice se ji rogajo! To je res pedagoško, plemenito vzgojno, kaj ne? A nesrečna Mojca se potolaži s tem, da dvigne piskerček kofetka in zapoje ponosno (!) s pretresljivim glasom sledečo narodno himno:

„Pa tolažba še edina
si moj zlati lonček ti!
Ti, kofè, pa medicina,
kadar srce me boli!“

Po vsej Koroški — piše „Mir“ — oznanjajo zdaj udeleženci slavo št. ruperškimi šol. sestram! In neka deklica je pisala prav iz Kahire v Egiptu šolskim sestram razglednico, na kateri je narodni kolek! Ta kolek za 2 h iz Kahire pa je najboljši dokaz, da vzgajajo šolske sestre našo mladino v radikalnem narodnem duhu! I seveda, sv. Aleš in himna na kofè ter piskerček in vrhu tega še kolek 2 h iz Egipta so vendar sijajni dokazi, da so šolske sestre resnične narodne radikalke, zato — Bog jih živi!

Slovenski jezuit proti svobodnemu časopisju. V Celovcu so imeli 9. t. m. jezuitje bojni shod proti slovenskemu svobodnemu časopisju. Slovence sta zastopala dr. Arneje in Smolej, ki sta sestavila indeks prepovedanih slovenskih časopisov! Da, da, „Korošec“ jih strašno jezi.

Cena govejega mesa se je v Guštajnu znatno znižala. Sedaj velja 1 kg 54 do 64 kr., med tem ko se je prej meso prodajalo vseskozi po 72 kr. brez ozira na kakovost. Vsekakor je pričakovati, da bo imelo to znižanje dobre posledice tudi za okolico, zlasti za Prevalje, kjer hočejo vzdržati mesarji na vsak način iste cene, kot včasih, ko je bila živina silno draga. Vplivalo pa bo tudi na druge kraje ugodno.

Primorsko.

Krivica na vseh straneh. Justična uprava na Goriškem prezira najprimitivnejše pravice slovenskega ljudstva. Dasi je na Goriško-Gradiščanskem dve tretjini Slovencev in le tretjina Italijanov in Furlanov ter plačujejo v tem razmerju Slovenci tudi davke, vendar ni pri c. kr. okrožnem sodišču v Gorici niti enega slovenskega zdravniškega izvedenca. To je gotovo brezobzirno kršenje enega najpoglavitejših načel kazenskopravnega reda kakor tudi kršenje jezikovnih pravic slovenskega naroda na Goriškem. V Gorici so dobri, modernoizobraženi zdravniki Slovenci in eden izmed slovenskih zdravnikov se je celo ponudil justični upravi, da prevzame posel sodnega izvedenca, toda justična uprava je to ponudbo kratkomalo ignorirala. In tako se dogaja še danes, da morajo slovenski obtoženci ali zasebni udeleženci poslušati pred goriškim sodiščem izreke sodniških izvedencev v — italijanskem jeziku. Ker ga večinoma ne razumejo, seveda tudi ne vedo, kaj se razpravlja o njih. To je krivica, ki jo je treba nemudoma odpraviti. Slovenski poslanci zganite se! Pa tudi slovenski odvetniki naj store svojo dolžnost. Slovenska pohlevnost se maščuje na vseh poljih javnega življenja.

Narodna delavska organizacija v Pulju je imela v nedeljo v Narodnem domu impozanten shod. Delavstvo in meščanstvo se v resnici zanima za to lepo organizacijo. Predsednik podružnice, Lacko Križ je zlasti opozarjal na zadnja ponesrečena štrajka v Trstu, ki pričata, da je vodstvo tržaške socialne demokracije v docela nesposobnih rokah. Narodna delavska organizacija si je zapisala na svoj program solidno izboljšanje delavskega položaja; nikakor se ne izogiblje štrajka, če bi ta res koristil delavcem. Toda da bi organizacija slepo sledila trmoglavim, ničemerim in lahko-mišljenim voditeljem tržaških soc. demokratov, tega pa ne! Tem manj, ker so ti voditelji javno in odločno izrazili, da bodo obračali veliko skrb in pozornost na to, da ostane značaj Trsta ita-

lijanski ter da ne bodo pripuščali Slovincem hoditi po mestu s slovensko zastavo. Poslanec dr. M. Laginja je očrtal na shodu delovanje Jugoslovanske zveze ter je pojasnjeval svoje postopanje v posamičnih slučajih. Naglašal je, da je in bo vedno deloval v blagor in korist vseh slojev, tudi v blagor onih, ki so bili in so danes morda še proti njemu. Kdor potrebuje kaj, naj se obrne nanj; za vsakogar rad stori, kar mu je mogoče. Govornik je rotil zborovalce, zlasti Narodno delavsko organizacijo, naj bo tudi res narodna. Naj posnemajo slovanski delavci v tem oziru Italijane, ki ostanejo vedno Italijani in delujejo za italijansko stvar, četudi so socialisti. Slovanski delavec pa pozablja na svojo rodno zemljo, na jezik svoje matere. „Približajte se nam, pridite v vrste naše delavske organizacije, — sebi boste koristili, nam pa ojačili vrste, da nam bo lažje braniti in odbijati napad skupnih neprijateljev!“ Tako je končal prijatelj jugoslovanskih delavcev, drž. in dež. poslanec dr. Laginja ob vihnem navdušenju zborovalcev.

Cesar v Istri. Spomladi pride baje cesar za dalje časa na Cigalo v bližino Lošinja ter obišče na poti tja tudi Pulj.

Poslanec Štrekelj med svojimi volilci. Kakor smo že poročali, je imel poslanec Štrekelj shode v Sežani, pri Rebku in v Komnu. Povsod je bil obisk dober in se je živahno razpravljalo o željah in težnjah sloven. volilcev. Prišla so v razgovor zlasti gospodarska vprašanja. Poslanec je poročal tudi o svojem delovanju ter je odgovarjal zlasti na razna vprašanja. Vse kaže, da so poslali Kraševci in Ajdovci v drž. zbor pravega ljudskega zastopnika. Da se zaganja „Primorski list“ tako besno v poslanca Štreklja, temu se pa moremo le smejati. Da, da, pridnega poslanca imamo, in to klerikalcem ni všeč! Naj bi tako ostalo!

Iz Tolmina. Odsek „Goriškega kmet. društva“ je imel preteklo nedeljo kmetijski shod v Tolminu, kjer se je zbralo nad 50 kmetovalcev iz okolice. Predsednik Vrtovec je pozdravil zborovalce in naglašal korist takih shodov. Tesnejša združitev in edinost kmetovalcev, pouk, izobrazba, samozavest v lastno pomoč, zavednost, pridnost in varčnost dovedeta tudi slovenskega kmeta v boljše razmere. Govorilo se je o umetnih gnojilih o zavarovanju živine ter o vzgledni kmetiji v Tolminu, ki sta ji prišla na pomoč dežela in vlada. Končno se je izrazila vsestransko želja, naj bi se kmetovalci večkrat shajali, sebi v največjo korist. Tako se najlažje budi zavednost med slovenskimi kmeti ter se vzbuja v njih zanimanje za razna vprašanja ter za moderne, kmetijstvu koristne naprave.

Dramatično društvo „Istra“ se je ustanovilo v Kopru. Namen mu je prirediti slovenske oziroma hrvatske predstave po zahodni Istri.

Kranjsko.

Cc. gg. dopisnikom! C. g. naročnikom! Z raznih strani nam prihajajo mnogi nasveti in želje glede „Našega lista“ ozir. glede njegove vsebine. Veseli nas to živahno zanimanje in hvaležni smo, da se naše delovanje priznavalno omenja vsaj vobče. Uredništvo rado in z veseljem upošteva vsako izvršljivo željo, prosi pa, da g. g. naročniki „Naš list“ podpirajo z zanesljivimi informacijami in nam pošiljajo stvarna, objektivna poročila. Nismo namreč vsevidni in vsevedni; zato ne moremo brez ljubeznive pomoči g. g. sodelovalcev doseči cilja, ki nam je vzor. Lahko se torej tudi kdaj zmotimo in morda komurkoli storimo nehote krivico. Kot neodvisen tednik naprednega programa pa je „Naš list“ vsakomur odprt, da pomore resnici in pravici do zmage. Prosimo torej, da nas napredni rojaki podpirajo ne le z naročnino in z moralnim priznanjem, nego da nam tudi pomorejo, da ostane „Naš list“ vedno najbolje informovan, strogo objektivno, zanesljiv in vselej resničen list. Vsi dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega lista“ v Ljubljani.

Kdo bo novi deželni glavar? Še skoraj dva meseca nas ločita od novih volitev za deželni zbor, pa se že pričakajo, kdo bo novi deželni glavar. Oton pl. Detela gre — rad ali nerad — v zaslužni pokoj, in novi deželni zbor si bo moral voliti novega glavarja. Odločila bo seveda klerikalnonemška večina! „Slov. Narod“ je mnenja, da bo novim dež. glavarjem izvoljen posl. Fr. Povše; „Slovenec“ pa to ogorčeno prereka, češ da ga je v to pooblastil sam posl. Povše, ki hoče biti edinole državni poslanec. „Slovenec“ pri tem dementiju zopet ni iskren. Znano je, da dr. Šusteršič in dr. Krek ne marata Povšeta ter bi se ga že davno rada iznebila. Toda ne gre. Porabnih lajikov klerikalna stranka nima in zadovoljiti se mora v svoji stiski celo z Gostinčarji. Tako delavnega in marljivega ter obenem tudi neklerikalcem simpatičnega moža pa klerikalci sploh nimajo nikogar v svoji sredi, kakor je posl. Povše. Ta mož je obenem bogat, koncilijanten in gladkih manir, česar se o drugih klerikalnih voditeljih brez greha ne more trditi. Zato ima posl. Povše edinega konkurenta v osebi melanholičnega dvornega svetnika Šukljeta, ki ne uživa nikjer nobenih simpatij ter mu spričo njegove dvoživkaste nature ne zaupa nihče. Tako se bo torej klerikalnonemška večina že morala odločiti za posl. Povšeta, pa naj je dr. Šusteršiču in dr. Kreku ljub ali neljub. Izbere ni nobene, zelenega novince pa na čelu dež. zboru in odboru menda niti naši klerikalci ne bodo marali postavljati. Sicer to vprašanje še ni aktuvalno, a misliti nanje že danes zahtevajo interesi dežele in naroda.

Kranjski Nemci in nemškutarji imponirajo — sami sebi. Dober jim tek! 4. t. m. so imeli v Ljubljani klavern shodek ter so ta, za ves svet senzacni dogodek razbobnali po vsej Evropi. Dunajski in graški listi so prinesli dolgovozna čreva o tem shodku, ki je podelil bivšemu slovenskemu pesniku baronu Žveglju častno predsedstvo ter je ustanovil za Kranjsko nemški narodni svet. Dva velika moža so imeli doslej kranjski Nemci: Dežmana in Žveglja. Oba sta bila slovenska poeta in rodoljuba, toda oba sta postala renegata. Pač žalosten dokaz, da misli kranjska nemška glava le s slovenskimi možgani! A tudi sicer je $\frac{3}{4}$ teh kranjskih Nemcev po svoji krvi in po svoji materinščini slovenska. Lakota slave, blaga je vlekla značaje drugam. Vsa izvirna kranjska nemška kultura ni vredna piškavega oreha. Vse, kar imajo, je ali kupljeno ali ukradeno, svojega pa nimajo ničesar. S slovenskimi žulji so obogateli, iz krvavega pota slovenskega kmeta in delavca so si zgradili gradove in tovarne. Izkoriščanje slovenskega naroda, nekaj mastnih dot iz žepov slovenskih staršev, podpora nemškega židovstva, Prusije in naše vlade vzdržuje to plesnivo in preperelo sorto. Kakor pocestna vlačuga se prodaja kranjsko nemštvo zdaj temu, zdaj onemu. Brez načel so, brez programa! Zdaj jih drže pokoncu še dr. Šusteršič, Schwarz in minister Peschka.

Novi nemški narodni svet bo igral seveda le ulogo vladnega špijona in denuncijanta. Šibek količek nemškega mostu do Adrije! Vsaka službica se obdrži v evidenci in za vsako bagatelo se bo klicalo na pomoč evropsko nemštvo! Nemške marke se bodo kotalile na Kranjsko ter bodo utrjevale nemški gospodarski položaj. Tako se bo vedno iznova krpala že hudo razcefrana in izprana nemška polimana marela. A Slovenci? Naš skupni sovražnik je Nemec; zato je dolžnost vseh zavednih Slovencev, na vseh poljih pobijati to kisló nemštvo na Kranjskem. Mi spoštujemo vsak pošten narod in se klanjamo genijema Schillerja in Goetheja; toda družba renegatov in breznačelnih klativitezov nam je zoprna kakor stenica.

Na advokate in prvake! je prvi bojni klic „Delavskega lista.“ Narodil se je 3. t. m. v ulici della Zonta v tiskarni Moderna M. Susmel & Comp. v Trstu. Prišel je že na svet tako učen, da govori našim delavcem v slovenskem, ruskem, francoskem in laškem jeziku, jim citira Marxa, Bebela, Gorjkega, Rousseaua ter kliče pate tično: „Boj palačam! Mir kočam! Pogin bedi! Proč z lenobo!“ Svojo papirnato revolucijo —

kakor pravi — je začel z naskokom — o Cankar! — na prvake in z dokazovanjem, da je slovenski socializem poklican rešiti narodno vprašanje. In takoj si je korajžno zavihal rokave ter se lotil stante pede tega reševanja. Slovence in vse narode rešuje z brnskimi programom socialno-demokratskim. Recept iz tega Kolomona pa se glasi: „Enakopravnost! Samouprava!“ — Na tisoče prvih glav se ubija že stoletje z narodnostnim problemom, in prav sedaj ne da spati prvim avstrijskim državnikom, toda enfant terrible „Delavski list“ je komaj zagledal beli dan, pa že vpije: „Heureka! Rešitev problema prinašam jaz: enakopravnost! — samouprava!“ Zares, mi smo od občudovanja odreveneli. Jezus je, šele 12 let star, že učil pismarje in pismouke v jeruzalemskem templju, a Jezusa je posekal „Delavski list“, ki že uči avstrijske državnike, dasi mu še niso cepili koz! Da, da, današnja mladina... posebno še iz tiskarne Moderna!... je vražje učena. Mi smo se morali toliko učiti in življenje nas je brihtalo pol stoletja, a končno vidimo vendarle, da jajce več od pute ve. — „Delavski list“ pravi: Kolikor advokatov, toliko prvakov! A vsi so sleparji, koristolovci in nevedneži! Pomislite, niti O. Bauerjevih „Marx Studien“ ne poznajo, pa se vsiljujejo za narodne tribune! Taka nesramnost! Na Sp. Štajerskem so vrgli vse advokate v kot, v Trstu in v Ljubljani pa tega ne store. — Ali na Sp. Štajerskem se ni v istini zgodilo nič drugega, kakor da stopajo namesto starih mladih advokatov. Stari in mladi advokati pa so čisto enaki v tem, da morajo in so prisiljeni biti voditelji in „prvaki“, ker so pač edini neodvisni stan, ki se more in sme eksponirati najtežjim odgovornostim in največjim nevarnostim. Advokati stoje povsod na svetu v prvih bojnih vrstah in celo med socialisti igrajo advokate na prvi violini. Tako je bilo že za Demostenovih in Ciceronovih časov in tako bo vsaj še nekaj stoletij, se nam zdi. Da, da: „Tu je treba znanja in temeljitega proučevanja (zgodovine in moderne politike), pa ne zajemati ves svoj ABC iz enenih desetkrajcarskih brošur!“ Dokler pa nam bo prihajal „Delavski list“ s takim naivnim patosom, dokler bo pogreval že davno plesnive aksiome kot senzacno izvirnost svojih možganov in dokler bo kazal toliko nepoznanje slovenskih razmer in zgodovine, se nam njegove revolucije ni nič bati. Tudi mi smo bili nekdanj otročji: oblekli smo očetov kožuh, pokrili njegov cilindar in si natakli na nos njegove naočnike. Mislili smo, da smo že zato pametni in važni. Ako dela danes to naš „Delavski list“, mu veselja nočemo kratiti. Če se pa kdaj postara, se bo sedanji svoji otročariji sam smejal.

R.
Narodnosocialno zvezo ustanovi naše marljivo delavno in zavedno slovensko napredno učiteljstvo. Na predlog g. nadučitelja Peska je deželno učiteljsko društvo v Ljubljani sklenilo, da se čim preje osnuje taka narodnosocialna zveza, katere člani bodo napredna izobraževalna društva. Pravila so že izgotovljena. Ta zveza ima namen širiti med ljudstvo prosveto in resnično izobrazbo. Najboljše orožje proti klerikalizmu je izobrazba; pridobiti pa je možno ljudstvo le s kulturnim in socialnim delom. Klerikalna „Krščanskosocialna zveza“ je najmočnejša bojna falanga reakcije. Tej falangi nazadnjaštva nasproti moramo postaviti falango moderne kulturnosti. Iskreno se veselimo tega sklepa učiteljstva in želimo, da se uresniči čim preje! Učiteljstvo naj širi napredno časopisje, napredne knjige, ustanavlja naj napredna društva, in napoči nam lepši časi tudi na deželi!

Borštnikov 25-letni umetniški jubilej. V torek je praznoval gosp. Borštnik 25-letnico svojega umetniškega delovanja tudi v Trstu. Deklamiral je na ta večer uvod k Prešernovemu „Krstu pri Savici“. Poklonjen mu je bil v dar krasen srebrn venec od tržaškega gledališkega občinstva; od hr. primorskega gledališkega vodstva pa srebrn service. Po gledaliških predstavah je bil v hotelu „Balkanu“ komers v slovo g. Borštniku in gospe markizi Strozzi. Tako je naš največji dramski umetnik

g. Ignacij Borštnik, pisatelj „Starega Ilije“, praznoval svoj 25-letni umetniški jubilej v Zagrebu, Ljubljani in Trstu.

Izvrš. odbor narodnonapredne stranke je imel zaradi bodočih volitev za deželni zbor sejo dne 5. t. m. ter ima prihodnjo sejo 13. t. m. V kratkem se začno vršiti volilni shodi. Naprednjaki, pozor in na delo!

Društvo slovenskih časnikarjev in književnikov v Ljubljani sklicuje za soboto zvečer ob 6. člani odbora za Trubarjev spomenik k seji v magistratno posvetovalnico. Predsednik odbora g. dr. Fr. Zbašnik, svetnik deželnega odbora, je predsedstvo odložil zaradi preobremenosti z drugim delom.

Kabaret z močnim socialnim ozadjem. Iz Ljubljane nam poročajo: Katoliški kabaret! Tingeltangel s socialnim ozadjem! Močni diskordi v akordu! Deklamacija kot zaušnica socialnim razmeram! He, g. urednik, ali ste kdaj že kaj takega videli in slišali? Ej, gotovo ne, ali odkar živimo v Ljubljani v umetniški eri, napredujemo na vseh koncih in krajih, in Slovenci bomo kmalu posekali sam Pariz. Ako nastopajo v berlinskem kabaretu Roda-Roda, Wohlzogen in Frank Wedekind, zakaj ne bi nastopali še v našem „Unionu“ na kabaretnem večeru specialisti za živčne bolezni, moderni dramatik in redakterji političnega lista? To je največja senzacija, pikantnost, epohalnost na našem kulturnem polju! Pomislite, kolik umetniški užitek je vendar poslušati nežni lirčni baritonski tenor dr. univ. med. ob diskretnem spremljanju kitare! In zraven si mislite tega basovski tenorista še kostumiranega! To je prizor za bogove! In potem nastopi dekadenten lirik iz dunajske kavarne „Austria“, pa Vam „s čisto vokalizacijo brez teatralike, mirno, mestoma s tresočim glasom, drugače pa samo z izrazitim pogledom ali karakteristično kretnjo z roko“ zadeklamuje Stritarjevega starega „Pisarjevega sina!“ Zares, „to je bila študija, globoko premišljena in še globlje občutena“. In nič se ne čudite, če je pisal „Slovenec“ kritik, da je ta deklamacija „delovala na prisotne kot zaušnica socialnim razmeram“. Dobro je pri tem le to, da se ni občutila nobena zaušnica dobremu okusu. Že naprej se veselimo 2. februarja t. l., ker takrat se vrši maskarada pristnokatoliške „Ljubljane“ pod res izvirnim naslovom: „Otvoritev belokranjske železnice“. Takrat bomo pač videli tudi posl. Šukljeta in dr. Šusteršiča kot strojevodjo in kurjača najmlajše kranjske lokomotive z močnim socialnim ozadjem.

A. R.
Slovenske starše opozarjamo na izvrstni ilustrirani mladinski list „Zvonček“, ki stopa že v IX. letnik. „Zvonček“ prinaša vsak mesec eleganten zvezek najmičnejših otroških pesmic, povestie in črtic, podučnih člankov, risalnih predlog, ugank, šaljk in tudi novih uglasbenih pesmi. Vrh tega prinaša izvirne risbe in veliko število lepih slik. Vsaka slovenska rodbina naj bi naročila „Zvonček!“

„Učiteljski Tovariš“, glasilo avstr. jugoslovenskega učiteljstva, je stopil v svoje 48. leto ter je svojo zunanjo obliko povečal tako, da ima format dnevnikov. „Učit. Tov.“ vztrajno, dosledno in pogumno zastopa interese slovenskega šolstva in sloven. učiteljstva. Njegovi članki so velezanimivi in instruktivni tudi za neučitelje, njegovi podlistki vedno aktualni in vsa vsebina (politična, književna, dnevna) vseskozi veleinteresantna. Nobeno društvo in noben javen lokal naj bi ne bil brez tega prvobornega narodne ideje!

Raznoterosti.

Posnemanja vredno. Češki arhitekt, Michael Zeyer, bratranec nedavno umrlega pesnika Zeyerja, je zapustil vse svoje veliko premoženje v dobrodelne svrhe. Glavno volilo v znesku 300.000 K je volil pokojnik ubogim, marljivim slušateljem češke tehnike v Pragi brez razlike na stroko tehniških študij. 50.000 K je dobilo dež. podporno društvo za bolne na pljučih, 10.000 K zavod za slepce v Pragi, 38.000 K pa je naloženih za podpore ubogih slušateljev češke narodnosti na drž. trgovski šoli v Pragi. Poleg tega je še večje število manjših volil. Narod, ki ima tako velikodušne podpornike, mora napredovati.

Denar in brumnost. (Par sličic življenja.)
Klerikalni knezi Schwarzenbergi imajo v svoji posesti dve tretjini Češkega lesa, t. j. 29 % vse češke kraljevine. — Olomuški nadškof ima na leto več 100.000 K dohodkov. — Klerikalna obitelj Kruppova v Essenu je dosegla zadnja leta 18 milijonov dobička; vsak dan ji je steklo v blagajnico 50.000 mark. Vsak delavec ji je zaslužil okoli 400 mark čistega dobička. — Udeležencem katoliškega shoda na Dunaju je priredil dr. Lueger banket, ki je veljal 20.000 K. — Nedavno so imeli ameriški kršč. milijardarji pojedino, ki se je zaključila s kopanjem v šampanjeu. Vsaka steklenica je veljala 40 mark. — Milijardar Marchand, bajé pobožen mož, ima postelj, ki je veljala, 760.000 mark. Izdelovala sta jo dva umetnika dve leti. — Neka brumna dama v Newjorku ima 3 sila majhne pse; vsak je veljal 52.000 mark. Vsak pes ima svojo deklo in svojega slugo.

Ženitna ponudba.

Samec, učitelj, želi se poročiti z nežnim dekletom ali mlado vdovo, ki ima nekaj premoženja. Le ona, ki resno misli, se naj oglasi, pa ne anonimno in če možno s fotografijo. Tajnost se varuje. Naslov: „Še ta predpust!“ upravn. «Našega Lista», Kamnik.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena
leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1882

Podrejena skotraciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada
št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetske
posojilnice 31. dec. 1906
K 11,325.728-62.

Denarni promet
K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

MARIBOR • Karčovin 138 IVAN LAMPRECHT ML.

Zavod svetlobnega slikateljstva in tovarna teh potrebščin se priporoča za

izdelovanje slik in vseh fotografiranih potrebščin

posebno se opozarja na svetlobno občutljive plošče v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Najboljše delo, delu
primerna cena!

Svoji k svojim!

Zahtevajte cenik!

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Zahtevajte povsod „Naš List“!

Češko posteljino perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12-—, belo puhasto naskubljeno K 18-— K 24-—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30-—, K 36-—. Razpošilja se franco po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachs, Lobes 369, P. Plzen, Češko

! Ponudba !

Podpisani se usojam sl. občinstvu naznajat da imam lepo množino vina,

prav dobrega in okusnega „Vipaveca“

Pripravljen sem, prodajati ga na drobno, t. j. od 56 litrov naprej ter ga postavim na tukajšnje postajo Stanjel-Kobdil po 36 vinarjev liter oziroma na vsako postajo na Gorenjskem po 40 vinarjev liter po poštnem povzetju. Opozorjam pa, kdor si misli vino naročiti, naj pošlje posodo čisto, zdravo (ne sme imeti smrdljivega duha) na zgoraj omenjeno postajo na moje ime, obenem pa mi s posebnim pismom sporočiti ime, kraj in postajo, kamor se naj vino dpošlje. Na zahtevo pošljem tudi vzorec vina.

Ivan Turk

posestnik v Gaberji, p. Štanjel na Krasu.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

**Edino pravi je le
Thierry-jev balzam**

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centilolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franco.

Alles echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Podružnica v Spletu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

v Ljubljani

Delniška glavica:

2,000.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice 7.

Priporočila:

Svilnato blago, baržuni, pišči in tenčice.
Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezene.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.
Pozamenterija, porte in žnore, resice, krepice in žnore za tapetnike.

* **Krepi in flori za žalovanje.**

Zlate in srebrne resice, čipke in žnore.

Serpe iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlače, otroške perile in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Priporočila:

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venc.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modreci in potrebščine za modrece.

Glave rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Razna narodna pletena in vezena ročna dela.

Priporočila:

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute.

Pravo jagrovo normalno perilo, tricot srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in pasovi za šport.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meča, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovratni roboi.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne.

Jaz razpošiljam po povzetju od K 1250 jedno krasno dobro in moderno opravo, katera obstoji iz sledečih stvari: jedna fina bela ali barvasta srajca št. 2 — jedne dobre spodnje hlače, jedna lepa spalna srajca, 1 ovratnik po želji, 1 krasno kravato, 1 par trpežnih nogavic, 1 močno brisalko, 1 izvrstne naramnice, 3 dobre žepne rute, vse v eni škatulji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Kar ne ugaja, vrnem denar nazaj.

Fran Čuden

v Ljubljani — v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe

„UNION“

za izdelovanje

najboljših ur

v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Eksport.

Ceniki zastoj in poštne prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporočila se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-delece, okove vse vrste za stavbe in po-hištvo, traverze, cement itd. Opozarjava na hitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital-Stritar, ul. 7

Dobi se povsod

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporočila

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporočila svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporočila:

Kubična knjiga

ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštino 10 v. več.

Kubična računica

(II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.

Nova kubična knjiga

ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V pla-tno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

~ ~ ~ ~ ~

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

~ Zaloga papirja, ~
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnihih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehnične in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. ~ Cene nizke.

Cenovniki zastoj in franko.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporočila pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporočila: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščitne, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za, tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte

povsod

„Naš List“

~ ~ ~ ~ ~

**Hrup
vzhujajoče!**

Namesto
18 K

samo
7 K

Krasna remontoir-Gloria-srebrna ura

s 3 močnimi pokrovi, bogato gravirana, natančno tekoča, 3 letno jamstvo, proti povzetju

samo 7 kron

Tovarna za ure: Heinrich Weiss
Dunaj, XIV/3., Sechshauserstr. 5/7.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano najboljšo **oljnate barve**

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino,

razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Prodaja na debelo.

